

Examen VWO

2018

tijdvak 1
dinsdag 29 mei
9.00 - 11.30 uur

Fries

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 38 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 44 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 No time for losers

- 1p 1 Hoe yntrodusearret de skriuwer sportsosjolooch Ramón Spaaij?
A troch bewearingen fan it fuotbalbûn te ferlykjen mei befiningen fan Spaaij
B troch in resint ûndersyk dat Spaaij yn Australië dien hat te beskriuwen
C troch inkelde saken dy't Spaaij op it aljemint brocht hat te neamen
D troch syn eigen miening oer de wichtichste konklúzjes fan Spaaij te jaan

“in wûndermiddel foar maatskiplik sear” (r. 13-14)

- 1p 2 Hokker stylfiguer wurdt hjir brûkt?
A eufemisme
B hyperboal
C irony
D paradoks
- 1p 3 Wêrom giet de skriuwer yn alinea 2 yn op de opliedingseftergrûn fan Spaaij?
Neffens de skriuwer
A is de opliedingseftergrûn fan Spaaij in ferklearring foar syn krityske hâlding.
B jout de opliedingseftergrûn fan Spaaij oan dat hy breed oriïntearre is.
C lit de opliedingseftergrûn fan Spaaij sjen dat hy doel oer it ûnderwerp hat.

De volgende inleiding hoort bij de vragen 4 en 5.

Ut alinea 2 docht bliken dat de fyzje fan Spaaij op sport ôfwykt fan de gongbere fyzje dêrop. Hy stelt yn deselde alinea twa útwurkingen fan sport foar it ‘hillich leauwen’ yn sport as heilsum middel oer.

- 1p 4 Sitearje it sinpart dêr't dy útwurkingen yn neamd wurde.
1p 5 Yn hokker twa alinea's jout de skriuwer foarbylden fan dy útwurkingen?

De volgende inleiding hoort bij de vragen 6 en 7.

Yn alinea 4 praat Spaaij fan in ‘myte’ (r. 89)

- 1p 6 Op hokker gedachte doelt hy?
1p 7 Wêrom neamt hy dy myte ûnsin?
- 1p 8 Hokker fan de ûndersteande sinnen jout de haadgedachte fan alinea 5 it bêste wer?
It feit dat minderheden kieze foar apart sporten
A bewiist dat sportklups ornaris gjin feilige omjouwing binne.
B is in gefolch fan kwetsende uteringen troch oare sporters.
C lit sjen dat sy gjin nocht hawwe oan de hearskjende kultuer.
D toant oan dat sport net altyd in posityf maatskiplik effekt hat.

- 1p 9 Lis út wêrom't sport yn Australië wol en yn Nederlân net in kearnelemint yn de nasjonale identiteitsfoarming wurden is.

De volgende inleiding hoort bij de vragen 10 en 11.

Yn it tekstpart dat bestiet út de alinea's 5 oant en mei 8 komme negative gefolgen fan de kultuer yn de sportwrâld oan 'e oarder. Yn alinea 5 wurde befiningen neamd dy't op ûndersyk basearre binne, en alinea 7 beskriuwt in ynsidint.

- 1p 10 Wat is de oerienkomst tusken wat de útkomsten fan dat ûndersyk beskriuwe en it ynsidint út alinea 7?

- 1p 11 Wat is de oerienkomst tusken de ûndersyksbefiningen en de reaksje fan de sportwrâld op dat ynsidint?

“It idee dat rasisme bestiet yn it Australian football, dêr is hast net oer te praten.” (r. 167-169)

- 1p 12 Hokker earder neamd feit liket dêrmei yn tsjinspraak te wêzen?

“Nimmen wurdt graach konfrontearre mei syn eigen demoanen.” (r. 176-177)

- 1p 13 Lis út wat mei dy sin bedoeld wurdt.

Yn de alinea's 9 en 10 wurdt yngien op twa ûntjouwingen dy't de Olympyske Spelen en sportbûnen oanbelangje.

- 2p 14 Beskriuw de beide ûntwikkelingen yn dyn eigen wurden. Brûk net mear as 30 wurden.

- 1p 15 Hokker ferskil yn it beneierjen fan migranten wurdt neamd yn alinea 11?

- 1p 16 Wat is it ferbân tusken it tekstpart “Moat men ... dominante kultuer.” (r. 237-239) en alinea 12?

- A It is in ferlykjend ferbân.
- B It is in opsomjend ferbân.
- C It is in redenjouwend ferbân.
- D It is in tsjinstellend ferbân.

“Hoe bliuwt in sportklup relevant yn in feroarjende wrâld?” (r. 215-217)

Op dy fraach is, ôfgeande op de alinea's 11 oant en mei 13, ien algemien antwurd mooglik.

- 1p 17 Formulearje dat antwurd.

Neffens Spaaij kostet it noch tiid foardat de sportkultuer yn Nederlân feroarje sil. (alinea 13)

- 2p 18 Hokker twa saken moatte yn alle gefallen barre neffens him?

De volgende inleiding hoort bij de vragen 19 en 20.

De tekst bestiet rûchwei út fiif parten:

- 1 Yntroduksje en stânpunt Ramón Spaaij
- 2 Arguminten foar it stânpunt
- 3 Sportkultuer yn Australië
- 4 Negative ûntwikkelingen yn de sportwrâld
- 5 Foarbylden fan problemen en mooglike oplossingen

1p 19 By hokker alinea begjint tekstpart 3?

- A by alinea 6
- B by alinea 7
- C by alinea 8

1p 20 By hokker alinea begjint tekstpart 5?

- A by alinea 11
- B by alinea 12
- C by alinea 13

De titel fan de tekst is 'No time for losers'.

1p 21 Lis op basis fan de tekst út wêr't de titel op doelt.

Tekst 2 It rûge ferline fan streektaalmuzyk

1p 22 Wat is it ferbân tusken de alinea's 1 en 2?

- A Yn alinea 2 wurdt fierder útlein wat yn alinea 1 sein is.
- B Yn alinea 2 wurdt in ferliking makke mei wat yn alinea 1 sein is.
- C Yn alinea 2 wurdt in oanfolling jûn op wat yn alinea 1 sein is.
- D Yn alinea 2 wurdt in stânpunt delset oer wat yn alinea 1 sein is.

1p 23 Mei hokker wurd kin de funksje fan alinea 4 it bêste omskreaun wurde?

- A definysje
- B karakterisearring
- C konklúzje
- D oardiel

1p 24 Wat is neffens alinea 6 de oarsaak fan de sterke belangstelling foar de heidebewenner?

- A argewaasje oer it ûnbekende
- B eangst foar it ûnbekende
- C fernuvering oer it ûnbekende
- D identifikaasje mei it ûnbekende

- 1p 25 Wêrtroch naam neffens alinea 6 de sterke belangstelling foar de heidebewenner fierder ta?
- A yndustrialisaasje
 - B yntegraasje
 - C kolonisaasje
 - D konsintraasje
 - E migraasje

Yn de alinea's 5 en 6 wurdt yngien op de hâlding fan de boargerij nei de heidebewenner ta as gefolch fan ûntjouwingen troch de tiid hinne.

- 3p 26 Jou yn ûndersteand skema oan hokker twa ûntjouwingen oft dat binne en hoe't de byldfoarming fan de boargerij dêrtroch beïnfloedde waard.

ûntjouwing	byldfoarming boargerij
Fan de lette achttjinde iuw ôf:	
Ein njoggentjinde iuw:	

Ut de beskriuwing fan de alinea's 5 en 6 kin konkludearre wurde dat it libben fan de heidebewenner yn in tal opsichten yngeand wizige.

- 1p 27 Neam twa soarten libbensomstannichheden dy't wizigen.
- 1p 28 Omskriuwa't Hepkema bedoelt mei "de frjemdling" (r. 86).

De feroaringen dy't ein njoggentjinde iuw op de heidefjilden plakfûn hawwe (alinea 6), kinne gearfette wurde mei twa wurden dy't yn alinea 5 neamd binne.

- 1p 29 Hokker twa wurden binne dat?

De volgende inleiding hoort bij de vragen 30 tot en met 32.

Yn alinea 8 wurdt sein dat de kultuer fan de eigen streek útferskutte waard as in soarte tsjinwicht tsjin grutskalige maatskiplike feroaringen.

- 1p 30 Hokker foarbyld wurdt jûn yn alinea 7?
- 1p 31 Hokker foarbyld neamt de skriuwer yn alinea 9 foar it hjoeddeiske libben?
- 1p 32 Wat is it ferskil tusken beide foarbylden?
Helje dyn antwurd út alinea 10.
- 1p 33 Wat lit de skriuwer mei it foarbyld fan de band de Doelleazen yn alinea 11 sjen?

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

De volgende inleiding hoort bij de vragen 34 en 35.

De tekst kin nei de yntroduksje oer streektaalmuzykgroepen ferdield wurde yn twa opienfolgjende parten:

1 De heidebewenner

2 Heiderock

1p 34 By hokker alinea begjint tekstpart 1?

A by alinea 4

B by alinea 5

C by alinea 6

1p 35 By hokker alinea begjint tekstpart 2?

A by alinea 7

B by alinea 8

C by alinea 9

Yn de tekst wurde ferskate groepearingen neamd dy't in fassinaasje hawwe foar it 'rûge ferline', dêrûnder:

1 Friezen dy't nei de Twadde Wrâldoarloch boeken as dy fan Rink van der Velde kochten

2 Hjoeddeiske bands en muzykgroepen

2p 36 Jou foar elke groep oan hoe't dy fassinaasje derút sjocht.

Yn it begjin (alinea's 1 en 2) en yn it slot (alinea's 11 oant en mei 13) fan de tekst wurde oerienkomsten beskreaun tusken de band Rowwen Hèze en (guon fan) de yn de tekst neamde muzykgroepen út De Wâlden.

2p 37 Neam de trije oerienkomsten.

1p 38 Wat foar tekstsoarte is 'It rûge ferline fan streektaalmuzyk'?

A It is in redenearring.

B It is in skôging.

C It is in útiensetting.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.